

(Фајненшел тајмс, 25.4.2010)

Ова недеља ће бити најважнија у једанаестогодишњој историји Европске монетарне уније. По њеном истеку, сазнаћемо да ли ће бити могуће ограничити фискалну кризу Грчке ([Greek fiscal crisis](#)), или ће она метастазирати у остале делове еврозоне.

До тада би Међународни монетарни фонд ([International Monetary Fund](#)) и влада Грчке требало да постигну неки споразум. Треба пазити на три ствари.

Прво, и најважније – Грчка ће морати да изнесе неки транзициони програм који показује како се велики примарни дефицит може преобразити у исто толико велики примарни вишак, а без проузроковања пада економског пораста. Оно што сам до сада од грчких економиста чуо је изузетно обесхарбрујуће. Већина тих сугестија су само старомодни рачуноводствени трикови, као што је то покушај додавања процена црне економије званичним подацима БНП-а. Оно за чим, пак, треба да трагамо је један трогодишњи програм који износи детаљна смањивања издатака и доноси структурне реформе.

Друго – цео пакет зајма мора бити знатно виши од оних 45 милијарди евра које су до сада обећане (од тога 30 милијарди даје ЕУ, а остатак ММФ). Удео ЕУ у томе је само за једну годину, а ја не видим велику шансу да би ЕУ била у стању да га повећа – било сада, било до године. Аксел Вебер ([Axel Weber](#)), председник Бундесбанке, проценио је да ће Грчкој за цео период прилагођавања бити потребно 80 милијарди евра. То је, отприлике, тачно. Оно што сада треба да чујемо је поуздана и чврста обавеза пружања средстава изнад оних 45 милијарди евра. Грчкој ће бити потребна потпора током најмање две године – за које време треба да се донесу одлуке о свим подешавањима [финансијске] политике, а већина њих треба да се и примени.

Треће – треба да посматрамо ситуацију у Немачкој. Њена влада је првобитно покушала да закон о зајму Грчкој припоји једном већ постојећем закону, али то је наишло на опозицију. Сада треба да се изведе комплетан законодавни процес. Неки парламентарци из коалиције Ангеле Меркел ([Angela Merkel](#) 's) већ су ставили под сумњу да ли ће то подржати, а међу њима је и парламентарни вођа Хришћанско-социјалне уније Баварске, партије-близнакиње Хришћанским демократама

гђе Меркел. Они заступају гледиште да би најбоље решење било да Грчка напусти еврозону и поново јој се придружи касније. У том погледу, они уживају подршку великог дела немачког правног и економског естаблишмента.

Њихова аргументација је пуна правничке хипокризије. Они који то подржавају праве се да им је јако стало до тачног извршавања одредбе Маастрихтског уговора ([Maastricht Treaty](#) 's) по којој "нема вађења из буле". Па ипак, ти исти не виде никакав проблем у томе што својим предлогом да Грчка изађе из еврозоне, и сами предлажу кршење европског закона. Према важећем закону, Грчку није могуће избацити. У ствари, Грчка не може ни добровољно да изађе из еврозоне, а да не изађе и из саме ЕУ. У сваком случају, Грчкој је паметније да банкротира у еврозони, него ван ње. Дакле, шта ће се десити ако Бундестаг блокира ту помоћ? Грчка ће, једноставно, банкротирати – а то ће довести у ризик неколико банака у Немачкој и Француској, које поседују велике пакете грчких државних и приватних обвезница.

Од ових трију тачака на које треба обратити пажњу – за тачке један и два ћемо до краја ове недеље имати разјашњење. Што се тиче треће тачке, дискусија ће се одужити. Ангела Меркел је одлучна у томе да решење по њој отеже до после 9. маја, када се одржавају покрајински избори у немачкој држави Северна Рајна-Вестфалија.

Током ове кризе често сам се питао шта би било потребно да европске вође превазиђу ову ситуацију. Постоје многобројни проблеми координације, као и превише уображених личности које је потребно консултовати – а већина их и не схвата шта се то догађа и има погрешна схватања о приоритетима. Под таквим околностима, долази до незгода. До сада, политички процеси у самој ЕУ су доприносили тој кризи. Потребно нам је да од ЕУ чујемо нешто што није мање и од наших најминималнијих очекивања. У супротном, Грчка ће срљати у банкрот, а криза ће се проширити на Португал, а и још даље.

Баш као што је то случај код несретних породица, свака од њих је несретна на свој начин, па се Португал разликује од Грчке. Али португалски проблеми нису ништа мање тешки. Државни сектор није проблем у Португалу. Целокупни дуг португалског јавног сектора до краја ове године ЕУ процењује на 85% БНП-а. То је много, али није изузетно. Како ја, уз коришћење података Светске банке, рачунам – однос португалског спољног дуга према БНП-у је (укључујући ту јавни и приватни сектор) гигантских 233%. Владин удео је 74%, а удео приватног сектора 159%. Нето положај португалских међународних инвестиција је минус 100% БНП-а, што ће рећи: то је сума којом страна имовина у Португалу надмашује суму португалске имовине у иностранству. Предвиђа се да текући

Грчка – европска криза лоших хипотека

Пише: Волфганг Минхау
понедељак, 26 април 2010 16:20

дефицит буде нешто испод 10% БНП-а. Реч је о акутној кризи приватног сектора. Баш као и Грчка и Шпанија, Португал је током своје прве деценије у еврозони изгубио конкурентност за око 15-25% у односу на просек еврозоне.

Оно што видимо сада, овде, у Европи је еквивалент кризи “лоших хипотека“ (subprime crisis) у САД. Ако до петка из Атине не чујемо неке несхватљиво добре вести, ускоро ће доћи до експлозије те кризе.